

Štev. 13.

V Ljubljani dne 1. decembra 1870.

Leto I.

PRAVNIK

slovenski.

List za pravosodje, upravo in državoslovje.

Budnim pravica.

Vigilantibus jura.

Izdavatelj in vrednik **dr. J. R. Razlag**, odvetnik.

Dedno pravo.

Dedno pravo je tako staro kakor človečanstvo, ker je v naravi sami globoko vkoreninjeno. Dedno pravo je obseg tistih postav, ktere določujejo, na kolikor in kako prehajajo pravne razmere ljudi po njih smrti na druge osebe, ki jih kakor nasledniki nadaljujejo.

Dedinstvo, dedina ali zapuščina je v objektivnem smislu skupnost reči in pravic, ki se prepusté dedičem; dedno pravo v subjektivnem smislu ali nasledstvo pa v obče zaznamuje pravico do vstopa v pravne razmere pokojnega. Pravica do tega vstopa je alj dedno pravo v ožjem pomenu, splošno nasledstvo, na kolikor se z njim predstavlja zapustnik popolnoma ali vsaj deloma. S tem pa so združene pravice in dolžnosti zapustnika in njegovih reči v eno celoto (po rimskem pravu: universum jus). Tukaj tedaj zares prehajajo pravice in dolžnosti zapustnika na dediča. Ali nasledstvo je posamno (singularno), volilo (legat), vstop v posamezne določene dele zapustnikovega premoženja brez tistega osebnega predstavljanja. Dedno pravo je alj neposredno, kadar dedina prehaja neposrednje od zapustnika na dediča, ali fideikomis, kadar se dedina zadobi pod tem pogojem, da se varje in zopet izroči

komu drugemu. Dedno pravo sploh ali pravica, komu nasledovati, je različno od dednega reda, vsled kterega v posameznih primerljajih izmed več do nasledstva upravičenih pridejo posamni do dedine.

Ker je nauk o dednem pravu sila važen in težaven, da se ne zagazi v pogubne enostranosti, je pred vsem potrebno dvojno poglobitno stran človeškega življenja in na to postavljenega družbinskega prava skrbno opazovati.

Človek je pred vsem posebna, svobodna, samostalna osoba sè svojimi posebnimi načeli, nameni in pravicami, kar je vsegdar priznavati gledé na njegove zemeljske razmere.

S tem zadobiva pravice, o kterih razsojuje samo njegova volja in njegova koristnost, po rimskem pravu: *quae ad utilitatem singulorum spectant*. Človek pa je ob enem tudi odvisen sočlen stalne nevmerjoče človeške družbe ali države in njenih posebnih oddelkov, občine, rodovine. Ker je sočlen teh, ima namene in pravice, ki se ozirajo na izpolnvanje njegovih priznanih dolžnosti do teh v davni prešlosti začetih in v pozno prišlost segajočih nesmrtnih združeb, ktere dolžnosti so odvisne od skupnega ali očitnega blagora in zakona teh združeb in so tudi za te namenjene, tedaj po rimskem pravu: *quae ad statum et utilitatem rei publicae spectant*.

Na to dvojno bistvo človeškega življenja postavili so vsi izobraženi narodi dva posebna poglobitna pravna dela, zasebno in javno pravo. Pravne razmere nekterih narodov so ravno zavoljo tega nepopolne in enostranske, sosebno gledé na dedne razmere, ker se ta važna razlika zanemarja; alj se hoče vničiti javno pravo, ali pa zasebno pravo, torej nahajamo enostranosti, kakor je razdiranje dednega prava in sovražtvo lastnine, posebno ne med vsemi ljudmi enake.

Praša se tedaj pred vsem, ktere načela imajo veljavnost pri postavodajstvu gledé na dedne pravice? Pravo in politika ste se izrekli pri vseh narodih, ki so prišli do prave lastnine in vsaj do začetkov omike, proti tisti surovosti, ktera se v nekterih sostavah prirodnega prava nahaja, da sè smrtjo

kterega pravnega sočlena razpadejo vse njegove pravne razmere, da se tedaj njegovega premoženja sme vsak polastiti, ki pride prvi do tega plena.

Jasno je na prvi pogled, da to nasprotuje načelom in namenom skupne državne združbe, ter postavno pripuščeni in varovani pridobitvi in razdelitvi premoženja, potem tudi miru in blagoru združbe in njenih sočlenov. Predenj bi obveljalo tako divje načelo, bi še se misliti moglo, da premoženje naj pripada nazaj na državo, ker se je pod njenim varstvom in po njenih postavah pridobilo; vendar tudi za to manjka pravna podlaga, ker država nima prave nadlastninske pravice. Da se ima svetost zasebne lastnine varovati, je že iz tega razvidno, ker ni res, da bi lastnina posameznih prvotno bila lastnina države; torej pride vse le na to, pod katerimi umnimi pravnimi pogoji in v kateri namen obstoji lastnina. Z zasebnim premoženjem, postavim, z nepremakljivimi zemljišči so zvezane javne dolžnosti, kakor davki, vojna dolžnost, občinske bremena, razun tega pa je tudi potrebno v družbinskem prometu zaupanje, torej mora zamrlega gledé na njegove prenosljive pravne razmere druga osoba dednopravno predstavljati. Sicer si tudi premožen človek nebi mogel nobene reči izposoditi, ako bi z njegovo smrtjo vničena bila vsaka pravica do njegovega premoženja in bogatini bi svoj denar brez obresti skrbno doma varovali, namesto da bi ga zaupali svojim sodržavljanom, s katerih smrtjo bi tudi nehale njih dolžnosti.

Iz medsobne zveze ljudi v združbah in iz osobnosti dedičev se izpeljuje dedno pravo, ki je ali nujno, ali brez oporoke ali pa vsled oporoke veljavno. Pridobitev in razdelitev premoženja, po tem pravno priznanje in branba tega po državni združbi je naslonjena le na rodovinske, občinske in državne združbe, torej imamo nujne dediče, kateri imajo pravico vsaj do dolžnega dela, potem postavne dediče vsled rodovinske ali zakonske zveze in postavljene dediče vsled oporoke zapustnika.

(Konec sledi.)

Hudodelstvo težke telesne poškodbe.

(Spisal dr. V. Leitmaier.)

Vvod.

Kdo se kaj z našo kazensko postavo peča, se je gotovo prepričal, da mnogo njenih določeb, n. p. zastran tako imenovanih političnih hudodelstev, zastran kaznenih izmer in nasledkov i. t. d., se ne vjema z vodili novejšega pravoslovja. Pogostoma tudi v tej postavi pogrešamo isto določnost in jasnost, ki poslavlja druge naše postave, n. p. naš občni državljanski zakonik. Kako temne, kako nejasne so nekatere določbe, ki se tičejo n. p. hudodelstva težkega telesnega poškodovanja! Kako nasprotno so si v tem oziru mnenja pravnikov, kako različne razsodbe! In vendar je ta stvar prevažna ravno za naše slovenske dežele, v katerih žalibog omenjeno hudodelstvo tako rekoč stoji na dnevnem redu.

Zavoljo tega si ne morem kaj, da bi ne obračal pozornosti čestitih bralcev na določbe, ki jih ima naša kazenska postava zastran hudodelstva težke telesne poškodbe. Poskušal bodem, to stvar do dobrega popisovati, do zrna preiskovati in sicer v lahko razumljivem jeziku, kajti namen tega spisa ni, podučevati pravoslovce, temuč razširjevati pravne pojeme in z njimi pravno zavednost in se tedaj nadejam, da bodo čestiti bralci te vrste za dobro vzeli po dobrem namenu.

Po četrtem členu vvodnega patenta k kazenski postavi 27. maja 1852, števil. 117 drž. zak. se zamore samo to kot hudodelstvo obravnavati in kaznovati, kar je v omenjeni postavi izrekoma za hudodelstvo izrečeno. To se pravi: pogoje, pod katerimi se ima kako dejanje ali opuščenje za hudodelstvo imeti, predpisuje postava. Vprašanje tedaj, jeli kako dejanje ali opuščenje hudodelstvo in kakšno hudodelstvo, se strinja s vprašanjem, jeli so pogoji spolnjeni, ki jih postava predpisuje, da se ima dotično dejanje vzeti za hudodelstvo.

Tacih pogojev je: pri vseh hudodelstvih 1) določni hudobni naklep, kajti po §. 1. k. p. ni hudodelstva brez hu-

dobnega naklepa; 2) določno dejanje ali opuščenje ko zunanja izpeljava hudobnega naklepa, kajti po §. 11. k. p. se nemore od nikogar zavoljo samih misli ali notranjega namena odgovor terjati; 3) pri nekterih hudodelstvih, ako gre za doprinešeno, ne samo poskušeno hudodelstvo, določni nasledki dejanja.

Iz teh ozirov bomo tedaj najpred pretehtali naš predmet in odgovor dali na vprašanja, kakšnega hudobnega naklepa je treba k hudodelstvu težke telesne poškodbe, kakšnega dejanja ali opuščenja, kakšnih nasledkov dejanja; potem bomo našteali in pretresovali primerljeje vprašanega hudodelstva, dalje bomo govorili o sokrivnosti in o poskusu tega hudodelstva, potem o kaznovanji in zadnjič bomo pokazali, kako se sedanja kazenska postava razločuje od stare kazenske postave leta 1803. in od načrta novega kazenskega zakonika.

I. Hudobni naklep (dolus).

§. 152. k. p. veli: „Kdor zoper človeka, sicer ne z nakano ga usmrtiti, pa vendar z drugim sovražnim namenom tako ravná, da se mu je vsled tega najmanj za dvajset dni zdravje pokazilo ali zmožnost, svoj poklic opravljati, odvzela, da se mu je um zmešal, ali pa težko pohabljenje naklonilo, se zakrivi hudodelstva težke telesne poškodbe“, §. 155. čerk. a k. p. pa to-le pravi: „če se pa, da si tudi samo na sebi lahko poškodovanje, s takim orodjem in tako započne, da je z le-tem navadno smrtna nevarnost združena, ali če se kako drugače izkaže namen, kak v §. 152. k. p. omenjenih hudih nasledkov napraviti, če je tudi le pri poskusu ostalo“ i. t. d.

Iz teh členov sledí, da je hudi naklep pri omenjenem hudodelstvu dvojni in sicer a) goli sovražni namen in b) namen, kak v §. 152. omenjenih hudih nasledkov napraviti.

K sovražnemu namenu prve vrste zadostuje, če storivec komu kaj žalega storiti hoče. Namena, koga poškodovati, ni

treba; sicer pa ta namen ni izklenjen. V tem oziru se razločuje sedanja postava od une leta 1803.; kajti po tej postavi mora storivec namen imeti, svojega nasprotnika poškodovati. §. 136. omenjene postave namreč se tako-le glasi: „Kdor koga v namenu, koga poškodovati, težko rani ali poškodova . . . se zakrivi hudodelstva“.

Pod črko *a*) omenjeni hudi naklep obsega tedaj namen, komu kaj žalega storiti, ali koga telesno poškodovati. Dalje ta naklep ne seže; kajti, ako obsega namen, koga težko (§. 152. k. p.) poškodovati, spada že pod črko *b* gori omenjenega naklepa. Naklep druge vrste objema tedaj naklep prve vrste, pa ne narobe.

Kaj naklep druge vrste zadeva, bomo svoj čas pretresovali, kakšni so nasledki, ki jih §. 152. v misli ima. Tukaj naj še bode omenjeno, da ta naklep obsega tudi namen, kak v §. 155. črka *b* k. p. (pokaženje zdravja, ali nezmožnost, poklic opravljati, najmanj za trideset dni), ali v §. 155. črka *c* (da je dejanje s posebnimi mukami za oškodovanega združeno) ali v §. 155. črk. *e* (da je postala poškodba nevarna za življenje) ali v §. 156. *a* — *c* k. p. (da poškodovani vid, sluh, zarodno zmožnost, oko ali roko izgubi, da vsled poškodbe vedno boleha, da mu je vedno um zmešan, da je vedno nezmožen, svoj poklic opravljati) omenjenih hujših nasledkov napraviti. Ta naklep seže tedaj do meje življenja, in še le neha, kadar storivec svojega nasprotnika umoriti nameni, kajti takrat začne naklep, kojega je treba k hudodelstvu umora.

Da se razjasni razloček med tema vrstama hudobnega naklepa, vzemi mo nekoliko primerov:

Janez se besedova s Tinetom in v jezi mu da eno za uho. Janez nima namena, Tineta poškodovati, pa vendar mu je hotel kaj žalega storiti. Ta sovražni namen zadostuje za to vrsto hudobnega naklepa, ki ga smo pod črko *a* v misli imeli.

Martin vdari Jožefa s pestjo ali s kako palico po glavi

z namenom, ga poškodovati, pa ne z namenom, kak v §. 152. k. p. omenjenih nasledkov napraviti. Tudi ta namen je goli sovražni namen iste vrste, ki jo najdemo v §. 152. k. p.

Nace vdari Lovreta s kolom na roko v namenu, mu komolčno kost zlomiti, ali Nace dregne svojega nasprotnika z nožem v trebuh, da bi ga težko ranil. Ta namen je iste vrste, ki jo smo pod črko *b* omenili.

Iz tega, kar smo dozdaj razlagali, izvira, da v onih primerljajih, v kojih storivec nima niti splošno sovražnega, niti pod črko *b* omenjenega namena, se od predmetnega hudodelstva ne more govoriti, kajti najjemenitniši pogoj, namreč isti hudobni naklep, na kterege se opira to hudodelstvo, ni izpolnjen. V teh primerljajih postane dejanje, ako namen gre na življenje, hudodelstvo dovršenega ali poskušenege umora (§§. 134., 138. k. p.). Ako pa storivec nima sovražnega namena, tudi njegovo dejanje ne more biti hudodelstvo, kajti, kakor smo že gori omenili, ni hudodelstva brez hudobnega naklepa. Takšno dejanje utegne biti po okoljščinah pregrešek §. 335. k. p., n. p. ako kdo na drevoredu za kratek čas kamnje meta in nekoga brez svoje volje tako nesrečno zadene, da mu čepino prebije in da zadeti vsled tega smrt storiti mora, ali prestopok proti varnosti življenja po §. 335. k. p., če ga v ednakih okoljščinah težko rani, ali prestopok proti telesni varnosti po §. 431. k. p., če ravno nobene škode ni napravil, če pa dejanje vtegne po njegovih naravnih nasledkih kako nevarnost za človeško življenje, zdravje ali telo napraviti.

(Dalje sledi.)

✓ Nekaj o mlinarski postavi in o tarifi za goveje meso.

Od kar so policijske opravila, ki zadevajo nadzorstvo živeža, posebno pa mere in vage, izročene občinam (§. 28. občinskega reda od 17. febr. 1866, zak. kranjski št. 2.) je za občinstvo treba še večje pazljivosti, da se vse redno upravlja po načelih zdrave samouprave.

Naj bolj važna obrtnika za ljudstvo sta gotovo mlinar in mesar. Za oba imamo ostre policijske postave, to da se ne izpolnujejo.

Tožbe so splošne, da mlinarji jemlje čez mero, in da dobiš za polno vrečo (žakelj) lepega žita premalo ali celó skazene moke, in da mesarji svojevoljno prodajajo meso čez določeno tarifo, ktera pa še vrh tega večkrat ni vstanovljena v primeri s ceno goveje živine.

Poglejmo nekoliko dotične postave.

I.

Patent od 1. decembra 1814 (zbirka dež. post. l. 1815 stran 159) v mlinskih zadevah tako-le odločuje:

Vsi mlinski osnovni deli in vse orodje mora biti v dobrem stanu, da se ne pogubi kaj žita ali moke, in pa po vsem snažno (4). Za mlinske hlapce se smejo jemati le zato popolnoma izurjene osebe (5). Vsak sme svoje v mlin pri- nešeno žito sam mleti; mlinar mu mora orodje v dobrem stanu prepustiti, in klepanje mlinskih kamnov sam preskrbeti. Mlinski kamni se klepljejo potem, ko se je na njih zmlelo 30 vaganov žita. Po klepi mora mlinar na kamne en vagan svojih lastnih otrobov nasuti in premleti, in tako kamen spod- mleti in zamleti (8).

Kdor v mlin prinese, sme biti nazoč, kadar se njegovo žito melje (9). Melje se po tej vrsti, kakor se je v mlin prineslo. Tega pravila se je mlinar držati dolžan, in je za- vezan zapisovati, kdaj in od koga je žito v mlin dobil. Ta zapisnik sme pogledati vsak, kdor v mlin prinese. Ako kdo najmanj 6 vaganov žita na enkrat v mlin postavi, mora se mu posebno zmleti; nikakor pa ni mlinarju pripuščeno, da bi mlet žito različnih strank skupej, ako v to ne privolijo (10). Mlinar mora stehitati vsako žito, ktero v mlin dobi in po mletvi, moko in otrobe na cimentirani torilni tehtnici (Schalwage), ktero mora vsak mlinar imeti (13). Ako stranka mletev žita sama opravlja, in žito melje na več kot eno vrsto

moke, smé mlinar za merco vzeti 14. del žita, preden se žito pomoči, ako se pa melje moka ene same vrste, in se mlinarju pusté tudi otrobi, sme vzeti le 16. del (15). Kadar mlinar mletev sam opravlja, sme vzeti pri črni moki, pri kateri le 4- do 5krat pomelja, za merco 16. del, in vrh tega od centa žita 1 kr. starega denarja; ako pa melje belo moko, mu gre pa razun merce $\frac{1}{16}$ od centa 2 kr. st. d., in če dela gris ali drobno ječmenovo kašo (ješprejnček) $3\frac{1}{2}$ do 4 kr. st. d. (16). To velja za navadne mline. Pri mlinih na ladjah, kjer se hitreje in slabeje moka melje, sme se jemati le 24. del prinešenega žita, in v denarjih le polovica tega, kar je za navadne mline odločeno (18). Prestopki te postave se kaznujejo z globo od 10 gold., ki naj se pri ponavljanji prestopka primerno povikša, in ktera se plačuje v blagajnico za uboge. Takrat pa, ko je dokazano, da je bil kdo nalašč poškodovan, in ako ni goljufije zraven, mora se stranki povrniti vsa škoda, in za kazen plačati ravno toliko, kakor škoda iznaša, pri drugem prestopku je kazen dvakrat, pri tretjem trikrat tolika kot škoda, pri četrtem prestopku naj se pa mlinarju pravica do obrtnije odvzame (20).

II.

Mesarji morajo goveje meso prodajati po tarifi, katero napravi županstvo za vsak mesec posebej.

Ako mesar tarifo prestopi, naj si bo že v vagi, ali pa v lastnosti in ceni mesa, naj bo kaznovan prvi pot z globo od 5 do 25 gold., drugi pot od 10 do 50 gold., oziroma s primernim zaporom; in sicer zdaj od županstva, kateremu je kazenska pravica dana v §. 58. obč. reda. Tretji prestopek naj pa se kaznuje od sodnije z zgubo obrtnije (dvorni dekret od 1. decembra 1808, zbirka pol. postav leta 1808 zvez. 31. stran 117; — ministerski razpis dne 18. januarja 1855, derž. zak. št. 14, in §. 478 kaz. zak.).

Kako da se izračuni tarifa za meso, določeno je bilo z ukazom c. k. deželne vlade na okrajne glavarstva dne 10.

junija 1851 šte. 4248, kateri je bil razposlan na okrajne urade z ukazom dež. vlade dne 1. decembra 1854 št. 14763. Ravna se pa tako-le:

Pozvediti se mora, koliko da se je v občini pretečeni mesec prodalo klavne živine, to je volov, ki so mesarju namenjeni, po kateri ceni, in koliko da je vsak imel mesa in loja skupej; dalje se mora zvedeti, koliko se je prodalo surovih kož in loja in po kateri ceni.

Preračuni se potem iz pozvedene cene in teže, koliko da veljata 2 vola, ktera bi imela 10 centov mesa in loja. N. pr. Ako bi se bilo pretečeni mesec prodalo 10 klavnih volov, ki so tehtali na mesu in loju 53 cent. za 1300 fr.

$$\left(\begin{array}{l} x \text{ fr.: } 1300 \text{ fr.} = 1000 \text{ funt.: } 5300 \text{ funt.} \\ x = 245 \text{ fr. } 28 \text{ kr.} \end{array} \right)$$

veljala bi 2 taka vola	245 fr. 28 kr.
vzemimo da znaša dac od 2 volov	6 " — "
občinski naklad 10%, tedaj	— " 60 "
in odštejmo za mesarjeve stroške in dobiček	
$2\frac{1}{2}\%$, $\left(\begin{array}{l} x \text{ fr.: } 2\frac{1}{2} \text{ fr.} = 245 \cdot 28 : 100 \\ x = 6 \text{ fr. } 13 \text{ kr.} \end{array} \right)$	
tedaj	6 " 13 "

in našteli bomo mesarjeve izdatke na 258 fr. 01 kr.

Od leta 1811 sem računijo na 2 vola imenovane teže 120 funt. loja in 130 funt. kože.

Recimo, da je bila pretečeni mesec cena loja po 26 kr. in cena kož po 20 kr. funt, da tedaj mesar dobi za 120 funt. loja po 26 kr. 31 fr. 20 kr.
in za 130 funtov kože po 20 kr. 26 " — "
in odštejmo ta dohodek 57 fr. 20 kr.
od preračunjenega dobitka, in dobili bomo 200 " 81 "
ktere mora mesar še dobiti za meso.

Mesarji na deželi pa prodajajo živinsko drob z mesom vred za priklado, tedaj se mora teža drobi k mesu všteti. Preračunjeno je, da proda mesar od 2 volov imenovane teže mesa s priklado vred 995 funtov. Razdelimo znesek od

200 gold. 81 kr. na 995 funtov in dobili bomo ceno mesa in sicer po $20^{181}/_{995}$ kr.

Pravilno je, in vtrjeno v dvornem razpisu dne 27. sept. 1827 št. 25379, da se cena mesa vstanovlja le na cele in pa na pol krajcarja, da se tedaj, ako račun kaže $1/4$ kr., ta vinar pogubi na škodo mesarja, ravno tako, ako račun čez pol krajcarja nanaša pa $3/4$ kr. vendar ne doseže; in da se na prid mesarja in na škodo občinstva vzame $1/2$ kr. kadar naračuniš čez $1/4$ kr., in cel krajcar kadar naračuniš vsaj $3/4$ kr.

Po tem pravilu se mora po gori storjenem računu in navedenem slučaju cena mesa od klavnih volov s priklado vred vstanoviti funt na 20 kr. Cena brez priklade bi se morala tedaj primerno povikšati, za meso od delavnih volov, od bikov, krav in telic pa primerno znižati.

To je, se vé da, le formular, po katerem naj se županstva ravnaajo. Kjer pa ni pripravnih pripomočkov, da bi se cena živine, loja in kož pozvedeti mogla, bilo bi praktično, vsak mesec pri mesarji pretehtati meso v četrtilih, loj in kožo zaklanega primerno pitanega vola; ako se še zve resnična cena (kup) vola, lahko se potem preračuni, koliko da veljata 2 vola s težo od 10 centov mesa in loja, in koliko imata loja in kože.

Drag. Tekavčić.

Brez vdeležbe županijskega načelnika ne mogô započeti soseske niti pravde zaradi motjene posesti.

V spomladi 1869. vložila sta Blaž Švrk Ivanović in Juri Švrk Blažev *) kakor zastopnika praporške soseske (podobčine, frazione comunale — gemeinde - fraction), kâ je tiktat spadala

*) Prepotrebno je, da se postavi v sodnijskih poslovih poleg imena, priimka i nadevka zadevne stranke tudi ime njezinega otca s posebnim naznačenjem ali je živ ali mrtev. Mesto držati se nevkretnih prestav »des lebenden« (italjanski »di«), des seligen (italjanski »del fú« ali »quondam«) razlikujem to prav na kratko, n. pr.:

Jure Švrk Blažev (des lebenden Blasius),

Jure Švrk Blažević (des seligen Blasius).

Prevdarite, ako vam se zdi prav, pridržite i posnemajte. *Pis.*

pod županijo laniško, zoper Blaža Švrka Matejevića tožbo zastran motjene posesti. Zbog osebnih uzrokov nije hotel se vdeležiti te pravde laniški župan (načelnik ali glavar županije [podestarije] laniške.) Toženec se je opiral na - to, da tožitelja nista postavna zastopnika imenovane soseske, pa je vsled tega odrekal jima tožbino pravico. Videvša ti ugovor i ne odstopivša od prvotnega svojega zahtevanja, trdila sta tožitelja nasproti temu, da sta tudi kakor prosta občinarja toženčevim dejanjem motjena bila v mirnej, zadnjem posesti.

Vkljub vsemu temu zavrnila je bolžeška sodnija odlokom 8. avgusta 1869, št. 3294, njih tožbo opiraje se na sledeče razloge:

Gledé na to, da sta današnja tožitelja vložila vprašavno tožbo kakor zastopnika praporške soseske, za kar se nejmata nikakor več smatrati v nazočej pravdi za prosta občinarja, ne mogša namreč svrci raz sebe take osebnosti;

gledé na to, da vse pojedine soseske ne stvarajo, kar se uprave tiče, nego eno celotno politično telo, katero zastopa v smislu čl. VIII. postave 6. marca 1862 št. 18. d. z. županijski glavar sè starešinstvom županijskim, i da po §. 51. postave 10. julja 1863 št. 13 niso poklicani zastopnici pojedinih sosesk nego v pomoč županu pri izvrševanju županijskih zadev;

gledé na to, da v nazočem slučaju, ko je namreč nastal prepir o privatnem pravu med enim občinarjem i županijo, i ker se trdi, da zaradi odnošenj svaških ali rodbinskih zadeva vprašavni prepirni pravni posel glavarja županije laniške, ktere kos je praporška soseska, — bilo je po §. 90. omenjene postave 10. julja 1863 neobhodno potrebno, da bi se bila obrnola današnja tožitelja i zadevno starešinstvo županije laniške do deželnega odbora za uradno imenovaje enega županijskega zastopnika, kteremu bi bilo dognati prepirno stvar v sodnijskem potu.

Razsodboj 6. oktobra 1869 št. 5782 potrdila je tržaška nadsodnija odlok prve stopinje pridjavša še te - le nagibe:

Uvaževaje razloge prvega sodca ;

premišljevaje, da je uprašavno zemljišče izključljivo občinsko, pa da sta vložila tožitelja nazočo tožbo na račun in v imenu praporške soseske, ne pa v svojej lastnej posebnosti, kar se vže vidi iz samega tožbenega snuja (konteksta) ;

premišljevaje, da se tožiteljema nije posrečilo dokazati, ka ima praporška soseska svojo lastno upravo, i ka bi svetovalci istega kraja zastopali bili sosesko tudi v neposrednjih sodnijskih zadevah brez vdeležbe županijskega glavarja i starešinstva županije laniške ;

premišljevaje, da je vsled tega popolnoma opravičen ugovor pomanjkanja tožbene pravice (carezza d' azione) v tožitelju.

D. T.

Samovoljno jemanje že podrtega lesa po upravičenih do gozdnih služnosti se ima za tatvino kaznovati.

Gozdno oskrbništvo politično sekvestriranih gozdov grajščine Bela peč je dolžilo seljaka Antona R. in Boštjana N., da sta v sekvestriranem delci (parceli), v katerem tamošnji posestniki služnostne pravice imajo, samovoljno nekaj drv podrla in odvzela.

Pri obravnavi je gozdni čuvaj izpovedal, da je obdolženca zasačil, ko sta peljala iz gozda omenjene drva, ktere pa je že meseca julija 1867 nekdo bil podrl in gozdno oskrbništvo konfisciralo ter to tudi zaznamovalo. Kdo je te drva podrl, gozdno oskrbništvo ni vedlo povedati in obdolžena seljaka sta odločno tajila, da bi se onadva sekanja vdeležila. Prva in druga stopinja je seljaka Antona R. in Boštjana N. gozdnega pregreška kriva spoznala ter ju z ostrim posvarilom obsodila na odškodovanje, pri katerem se je v smislu §. 3. črka *a*, priloge *D*, gozdne postave dvojna cena računila.

Omenjena posestnika sta se zavolj obsodbe na odškodovanje pri ministerstvu znotrajnih zadev pritožila ter zahtevala, da se terjatev odškodovanja na civilno pravno pot zavrne.

Ministerstvo je z razsodbo od 7. septembra 1870, št. 12861 spoznalo: Pritožba zoper iznesek naložene odškodnine je vtemeljena, ker se od seljakov ne more v smislu §. 3. črka *a*, priloge *D*, gozdne postave dvojna cena zahtevati, ker ni dokazano, da sta ona dva v zvezi bila s tistimi, ki so v omenjenih gozdnih kosih sè svojim, kakor se trdi nevarčnim podiranjem več kot sevnico (lichte Stelle) napravili.

Pritožnika pa sta že podrte drva brez pravice iz gozda spravila in bi morala, ko bi njuno dejanje prestopek gozdne postave bilo, le enojno ceno plačati. Ali to nepravno prisvojenje že podrutih in po gozdnarskem uradu konfisciranih drv v obče ni prestopek gozdne postave in sicer ne kot prestopek imetnikov gozdnih služnosti v smislu §§. 9. — 18. gozdne postave, še manj pa kot dejanje, ki se v §§. 60. — 62. iste postave imenuje gozdni pregrešek. Pritožnika sta si brez gozdnarskega dovoljenja po kom drugem podrte in vsled tega od gozdnarskega oskrbnništva konfiscirane in zaznamovane drva na svoj dobiček, oziroma na škodo gozdnega posestnika in drugih imetnikov gozdnih služnosti prisvojila. To dejanje ima objektivno vse znamenja pojma ali zapopadka tatvine v smislu §. 171. kaz. post. na sebi, in vse eno je, alj imata storilca gozdno služnost ali ne, ker nista v rabi svoje pravice do drvarenja omenjenega dejanja storila, ampak si prisvojila reč, katero je tretji, namreč gozdno oskrbnništvo, vzel v posest in kot tako tudi zaznamoval, in s tem sta postala kriva pod kazensko postavo spadajočega kradeža.

Iz teh vzrokov je ministerstvo znotrajnih zadev obravnavo deželni vladi v L. vrnilo ter ukazalo, naj se z deželno nadsodnijo v smislu §. 21. ukaza od 2. maja 1858, drž. zak. št. 68 zastran pristojnosti o teh kazenskih primerljajih sporazumi. —

Za deželni razcvet bi dobra gozdna postava in dobra postava za varnost polja, ki bi se vestno in ostro izpolnove, bile sila važni, da med drugimi sedajnimi pomankljivostmi nehajo suhoparni prepiri o pristojnosti.

Davščine od služeb.

Ako je kdo od svoje službe vsled postavnih določil v našem listu str. 190 navedenih preveč pristojbin odrajtal, se vtegne za dotično prošnjo, da se mu vrne, kar je preveč vplačal, poslužiti tega le obrazca:

(od zunaj)

Ces. kr. finančno vodstvo

v

Ljubljani.

Janez Žan, podžupnik v Srednji vasi na Bohinjskem

prosi,

da se mu vrne 9 gl. preveč vplačanih pristojbin od svojih treh podžupniških služeb.

S tremi izvirnimi prilogami.

vsega torej 15 gld. Ker pa je od takih služeb pri dohodkih od 600 gl. do 800 gl. po tarifni št. 40 in opombi 3. postave od 8. februarja 1850, št. 50 in premenbe od 13. decembra 1862, št. 62 drž. zak. le prvokrat bilo plačati 5 gld., pozneje pa samo po 50 kr., torej se mi je 9 gld. preveč predpisalo in sem toliko tudi preveč vplačal.

Prosim torej: Preslavno c. kr. finančno vodstvo naj blagovoli za ukazati, da se mi vsled plačilnih nalogov *B* in *C* od 28. februarja 1868, št. 40 in 8. junija 1870, št. 281 preveč vplačanih pristojbin od podžupniških služeb v iznesku 9 gl. pri c. kr. davkariji v Radoljci vrne.

V Srednji vasi dne 10. novembra 1870.

Janez Žan.

Dostavek: Na Štirnškem se ima taka prošnja poslati c. kr. okrajnemu finančnemu vodstvu v Maribor.

Pritožba proti neugodni rešitvi na c. kr. finančno ministerstvo ni koleka prosta, ampak ima 36 kr., kadar gre za pristojbino čez 50 gld., 15 kr. pa, kadar gre za nižjo pristojbino, razun tega še morajo njene priloge imeti po 15 kr. — Najvišje oblastni je sprejemajo vloge v vseh avstrijskih jezikih, torej tudi v slovenskem.

Naimenovanja. Za svetovalce c. kr. višje sodnije v Gradci so ravnokar bili imenovani gg. Alojzij Čampa, Janez Heinricher, dr. Ernest vitez Lehman, Jožef Mayd, in dr. Herman Mulley in sicer poslednji za državnega nadpravnika; g. Anton Božič, c. kr. pristav pa za tajnika dež. sodnije v Ljubljani.

G. Luka Svetec je imenovan za c. kr. bilježnika v Idriji, g. Henrik Hayne pa v Črnomlji; vendar se o vseh ne ve, če so zmožni slovenskega jezika v besedi in pismu, kakor zahteva postava in izročitev imenitnih opravil. Menda vsi so sicer na Slovenskem rojeni.

Vabilo na naročbo.

Z novim letom 1871. nastopi »Pravnik slovenski« drugi tečaj. Obilna duševna podpora prvega slovenskega pravniskega lista in priznanje dosedanjih gg. naročnikov nam je spričevalo, da je koristen in potreben, ako resno hočemo, da jezik slovenski zadobi v javnem življenju tisto veljavo, katero že imajo vsi drugi razviti jeziki pri svojih domačih oblastnjah. »Pravnik« se bode trudil, tudi zanaprej širiti državoslovne znanosti, ktere so v ustavni državi potrebne za vsakega državljana, on bode razpravljaj pravosodne in upravne zadeve, da postane glasilo izobraženih državljanov v občē, ter domačih pravnikov in županov na poseb. Trudil se bode neprenehoma dejansko dokazovati, da je jezik slovenski že sposoben za javno življenje, ker se sicer prevažne opravila te stroke ne morejo oskrbovati v duhu prave svobode in vsesvetne omike. Raba narodnega jezika v javnem življenju je znamenje narodnega živobitja. — Dosedajnim sodelalcem izrekujemo presrčno zahvalo za njih pripomoč, ter jih prosimo, naj v povzdigo narodnega razvoja nadaljujejo pričeto delovanje.

Ker ne iščemo v tem početju gmotnega dobička, ampak smo zadovoljni, ako se le stroški naplačajo, je naročnina za »Pravnik«, ki bode tudi zanaprej dvakrat na mesec vsaj dve tiskani poli obsegal in navadno 1. in 15. dan izhajal, ta le:

Za celo leto pri vredništvu prejemana 4 gl. — kr.

» » » po pošti ali na dom pošiljan . . 4 » 20 »

» pol ali četrt leta po razmeri,

» slušatelj pravoslovja in učitelje narodnih šol pa samo polovica.

Slovenski časniki so naprošeni, naj blagovolijo to vabilo sprejeti v svoje predale.

V Ljubljani dne 1. decembra 1870.

Vredništvo.

Naročevanje na vse časnike v našem cesarstvu je naj ceneje s pošt-nimi nakaznicami (Postanweisungen), ktere do 10 gl. samo 5 kr. veljajo, pričem se prihrani do 18 kr.

Štev. 14 tega lista pride morebiti nekaj dni po 15. decembru na svetlo, ker prinese tudi kazalo obsega, imenik naročnikov in zavitek I. tečaja. — Za nove naročnike še imamo vse številke.

Obseg: Dedno pravo. — Hudodelstvo težke telesne poškodbe. — Nekaj o mlinarski postavi in o tarifi za goveje meso. — Brez vdeležbe županijskega načelnika ne mogō započeti soseske niti pravde zaradi motjene posesti. — Samovoljno jemanje že podrtega lesa po upravičenih do gozdnih služnosti se ima za tatvino kaznovati. — Obrazec prošnje proti previsokim davščinam od služeb. — Naimenovanja. — Vabilo na naročbo.

Vredništvo »Pravnika slovenskega« je na starem trgu hiš. štev. 168 (pod trančo) tik Hradeckitovega (šoštarskega) mosta, kjer je tudi vrednikova odvetniška pisarna v 1. nadstropji.

Natisnil J. Rud. Milic v Ljubljani.

